

SERIA

C

124

75257

Cunoștințe folositoare

„DIN LUMEA LARGĂ”
DIRECT. REDACȚIONALĂ PROF. I. SIMIONESCU

INVENTAR
2020

ION IONESCU DELA BRAD

ÎNȚĂUL AGRONOM ROMÂN (1818—1891)

DE

GEORGE DINCĂ

BIBLIOTECAR LA ACADEMIA ROMÂNĂ

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

-5 lei numărul; celelalte 8 lei.

Numerele care lipsesc sunt vândute.

CUNOAȘTEREA ȚĂRII

- C. 3. Bucovina de I. SIMIONESCU.
C. 7. Dobrogea de C. BRĂTESCU.
C. 14. Românii de peste Nistru de V. HAREA.
C. 17. Gavora și Călimănești de I. SIMIONESCU.
C. 18. Moldova de I. SIMIONESCU.
C. 19. Românii din Ungaria de I. GEORGESCU.
C. 20. Jud. Turda de I. MUREȘEANU.
C. 21. Țara Hațegului de G. TODICA.
C. 25. Cetăția de pe Nistru de AP. CULEA.
C. 27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOȘU-LONGIN.
C. 28. Țara Bârsel de N. ORGHIDAN.
C. 29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
C. 30. Macedo-Românii de TACHE-PAFAHAGI.
C. 31. Românii din Banatul Jugoslav de PREOT BIZEREA.
C. 34. Maramureșul de GH. VORNICU.
C. 39. Blajul de ALEX. LUPEANU-MELIN.
C. 54. Banatul de D. IVERNICEANU.
C. 55. Zarandul de G. CAMBER.
C. 57. Bucureștii de V. MIHĂILESCU.
C. 62. Carmen-Silva (TEKIRGHIOI) de DR. COCA ODESEANU.
C. 75. Republica moldovenească a sovietelor de N. SMOCHINĂ.
C. 88. Vatra-Darnel de I. SIMIONESCU.
C. 109. Țara Oașului de V. NETEA.
C. 121. Brăila de VASILE M. SASSU.
C. 122. Transnistria de V. NETEA.
C. 123. Granița Năsăudeană I. GRANCEA

ENERGII ROMĂNEȘTI

- C. 11-12. A. Șguna de I. LUPAȘ. (IUL.)
C. 22. Sp. C. Hăreț de I. SIMIONESCU.
C. 24. N. Mitoșcu de I. SIMIONESCU.
C. 47. Dănilă Apostol de N. SMOCHINĂ.
C. 53. A. Odobescu de AL. TZIGARA-SAMURCAȘ.
C. 56. Iord. Goloscu de N. BĂNESCU.
C. 63. Gh. Coșbuc de V. M. SASSU.
C. 64. A. Philippida de I. IORDAN.
C. 65. N. Gane de A. GOROVEI.
C. 68. Gh. Lazăr de P. I. PAPADOPOUL.
C. 70. G. Enescu de M. COSTIN.
C. 71. C. I. Istrati de C. KIRIȚESCU.
C. 72. Al. Vlahuță de V. M. SASSU.
C. 73. V. Pârvan de I. ANDRIEȘESCU.
C. 74. Ion Craișă pedagog și învățător de V. GHETEĂ.
C. 76. P. Cerna de L. PREDESCU.
C. 77. Grigore Ureche și Miron Costin de L. PREDESCU.
C. 78. I. Ellade-Rădulescu de GEORGE BAICULESCU.
C. 79. Ep. Melchisedac de GH. DINCĂ.
C. 80. P. Ispirescu de P. I. PAPADOPOUL.
C. 82. Căturarii din Răzvit de T. LAȚIA.
C. 83. M. Eminescu de V. GHETEĂ.
C. 84. Gh. Țițelca de N. CIORĂNESCU.
C. 85. Mir. Dosoftei de GH. DINCĂ.

- C. 86. Dr. I. Cantacuzino de DR. GA. T. POPA.
C. 87. Veniamin Costache de TEODOR CERBULEȚ.
C. 89. V. Alexandri de V. M. SASSU.
C. 90. P. Hasdeu de P. I. PAPADOPOUL.
C. 91. Mitr. Antim Ivireanu de TH. CERBULEȚ.
C. 92. Ion Ghica de VICTOR SLĂVESCU.
C. 93. Invățătorii folcloriști de ARTUR GOROVEI.
C. 94. Varlam, Mitropolitul Moldovei de GH. DINCĂ.
C. 95. Delavrancea, Omul și opera de GRIGORE BĂJENARU.
C. 96. Copilăria oamenilor aleși de I. SIMIONESCU.
C. 98. N. Filimon de GH. BAICULESCU.
C. 99. D. Bolintineanu de I. G. DIMITRIU.
C. 100. A. D. Xenopol de I. ȘIADBEI.
C. 101. Th. Șerbănescu de A. GOROVEI.
C. 102. I. Văcărescu de P. PAPADOPOUL.
C. 103. Andraț Bărsăanu de G. LAZĂRESCU.
C. 105. G. G. Longinescu de E. ANGELESCU.
C. 106. V. Conta de I. ȘIADBEI.
C. 107. Ciprian Porumbescu de P. I. PAPADOPOUL.
C. 108. G. Bogdan-Duică de V. NETEA.
C. 110. Eminescu dramaturg de GA. BĂJENARU.
C. 111. M. Sadoveanu de M. TONEGHIN.
C. 112. Patrăchiu Poenaru de A. VASULESCU.
C. 113. Anton Pann de P. I. PAPADOPOUL.
C. 114. Dora d'Istria de A. VASULESCU.
C. 116. I. Pop-Reteganul de V. NETEA.
C. 117. St. O. Iosif de V. NETEA.
C. 118. I. C. Brătianu de D. STURDZA.
C. 119. Cnozil

- Ioan d
RACOTĂ
C. 121. C. Sanc
C. 121. Ion Ir
GEORGE
C. 125 J. A. V
TURCU.
C. 126. Ștefan
de VAS

ȚĂRI STRĂ

- C. 4. Finlanda
C. 16. Lituania
C. 23. Danem
LAESCU.
C. 32. Coasta r
C. 33. Elveția
C. 35. Austria
C. 36. Belgia
C. 37. Afganistan
C. 41. Pe urm
soa de
C. 42. Din Nori
C. 44. Japonia
C. 45. Iniri'o n
Iaya de h
C. 48. New-Yor

Biblioteca Centrala

L124461160

Biblioteca Centrala Universitara - Sibiu

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE DIN LUMEA LARGĂ

ION IONESCU DELA BRAD

ÎNTĂIUL AGRONOM ROMÂN (1818-1891)

DE

GEORGE DINCA

BIBLIOTECAR LA ACADEMIA ROMÂNĂ

CUVÂNT ÎNAINTE.

În gândirea și activitatea românească, din trecut, Ion Ionescu dela Brad a ocupat un loc de frunte alături de economiștii: Nicolae Șuțu, Ion Ghica, Dionisie Pop Marțian, P. S. Aurelian și alții.

Acest fiu de preot din județul Roman a fost primul agronom român care s'a manifestat pe terenul economiei naționale tocmai în timpul când se plămădea în conștiința Românilor renașterea națională.

La 17 Decembrie 1941 s'a împlinit o jumătate de veac dela moartea lui și pentru că el a fost în tot timpul vieții o figură reprezentativă de luptător, pentru îmbunătățirea morală și materială a țaranului român, am dat pe scurt viața lui ca să fie exemplul de urmat.

Și viața întâiului agronom român, Ion Ionescu dela Brad, în „Cunoștințe Folositoare” prin bunăvoința a Domnului profesor universitar Ion Simionescu, membru și președinte al Academiei Române, care

ION IONESCU DELA BRAD
CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
INVENTARIAT 1948

face să trăiască în sufletele tuturor tot ce a fost odată energie românească.

Ieftinătatea cărților din biblioteca de popularizare „Cunoștințe Folositoare“ scoasă de Editura Cărții Românești, cu mari sacrificii, mă face să cred că această viață pe scurt a lui Ion Ionescu dela Brad va putea ajunge în mâinile țăranilor pentru care el a luptat. Și acest fapt va fi un frumos prinos adus întâiului agronom român după o jumătate de veac dela moartea sa.

GEORGE DINCA

Primele porniri în viață

Ion Ionescu dela Brad s'a născut în orașul Roman, la 24 Iunie 1818. În acest oraș moldovenesc și-a depănat o parte din anii copilăriei, cel ce avea moștenire în sângele său prețioasa comoară a unui lung șirag de răzeși și preoți, toți iubitori de glia românească și toți inzestrați cu darul gospodăresc. Dela acești răzeși și preoți ai neamului său a moștenit el curatul sânge moldovenesc, simțul de iscusit gospodar pe care l-a desvoltat în cursul vieții sale, evlavie de suflet cucernic și stăruință dărză cu care pentru realizarea gândurilor și faptelor sale mergea până în pânzele albe.

După ce Ion Ionescu dela Brad a împlinit vârsta de șapte ani părinții lui l-au dat la învățătură de carte la Episcopia de Roman; acolo învață el românește cu dascălul Verescu,

grecește cu dascălul Melidon, iar cântarea psaltică cu cântărețul Neculai dela biserica „Precista“.

Educația religioasă a primit-o tot în orașul Roman, la biserica sfântul Neculai; acolo ajuta pe preot la cele trebuincioase slujbelor după cum însuși mărturisește în descrierea vieții sale spunând: „Copil fiind urmam la școală și la biserică mă duceam la sfântul Neculai și făceam de toate în biserică: citeam, cântam, trăgeam clopotele, măturam, stam pe lângă preotul ce slujea, îi dam de toate: cădelnița, apă, vin și tot ce-i trebuiau. De câte ori luam troparul din gura dascălului Constantin, căruia îi spuneam pe carte când cânta. Eu citeam apostolul, eu ziceam de toate, până și cu discul am umblat“.

După ce tânărul Ion Ionescu dela Brad împlini șapte ani de învățătură și 14 ani de vârstă, tatăl său îl duse la școala Trei Sfetitele din Iași. Despre școala dela Iași și viața sa de elev, tot în descrierea vieții sale ne dă următoarele amănunte: „aci erau mai mulți profesori. Intre aceștia cel mai însemnat era Seulescu, care ședea în internat și era însărcinat și cu îngrijirea lui. La Seulescu am învățat retorica. La Fabian am învățat matematica și latinește. Învătam și grecește și franțuzește la toți profesori. Am învățat filosofia la Murgu și în cele din urmă am fost numit și repetitor și mutat la Academia Mihăileană. Acolo am în-

vățat și la Ion Ghica, pe când era nu numai profesor dar și director la Academie.

La Trei Sfetitele era mai mare peste toți Gheorghe Asachi. El văzând că merg bine la toate, mă luă acasă la dânsul și mă punca la masă, iar doamna lui mă învăța muzica. In cele din urmă, Asachi m'a învățat și de ale teatrului, m'a învățat piesa „Laperus“ și m'a pus de am jucat-o la teatru, dându-mi mie rolul lui Laperus“.

Ion Ionescu dela Brad, în tot timpul studiilor a dat dovadă de multă tragere de inimă și înclinare spre învățătură; numirea lui ca „repetitor“ trecut apoi la Academia Mihăileană, este o notă destul de evidentă. Din actele bugetare ale anului 1837 îl găsim dascăl la „clasele gimnaziale“, iar în anul 1838 este trecut printre profesorii „învățăturilor de treapta a doua“ ca profesor de limba română și istoria universală.

Cu asemenea pregătiri, când termină studiile academice avea deja câteva manuscrise, traduceri din limbi străine ceace ne arată că el avea bogate cunoștințe științifice, fiind în vârstă numai de 19 ani. Din aceste traduceri, Comitetul academic, cu raportul No. 48 din 22 Noemvrie 1838, recomandă Eforiei Școalelor spre tipărire lucrarea sa „Biografia filosofilor după Fenelon“.

Cu toate că el avea înclinare și spre literatură nu se fixă în domeniul literar ci căută un alt drum în viață, după cum se vedea din cele scrise.

Ion Ionescu dela Brad se duce în Franța pentru a studia științele agronomice.

Prin pacea dela Adrianopol Țările Române obțin, printre altele, și libertatea comerțului; pentru noi această libertate ne deschise serioase perspective economice. Despre această evoluție economică a țării scrie și Ion Ionescu dela Brad în *Jurnalul de Agricultură*, din 1857, spunând: „de vreo două zeci de ani (deci de pe la 1837) a început a se ivi în țară o mișcare atât de însemnată întru înmulțirea rodurilor pământului, încât sporirea valorii pământului și creșterea bogăției ne pune în cea mai mare mirare“. Această constatare a lui se datorea faptului că țara românească începuse să aibă pronunțate relații politice, economice și comerciale cu țările străine.

Domnitorul Moldovei, Mihail Sturdza, care era un mare proprietar și om priceput văzând această mișcare economică a țării s'a gândit să-și găsească un agronom cult care i-ar putea fi „de vre un folos la îmbunătățirea întinselor sale proprietăți“.

El dorea ca agronomul care avea să dirijeze proprietatea sa, să aibă în afară de cunoștințele tehnice și garanții sufletești și morale. Agronomul dorit a fost găsit în însăși persoana lui Ion Ionescu dela Brad, pe care îl hotărî să primească această misiune. Convins de domnitor plecă în străinătate pentru studii de specialitate.

În anul 1838, Maissonabe, fost rector al Aca-

demici Mihăilene din Iași, care fusese adus ia noi în anul 1837 ca să predea cursuri de drept public și literatură franceză este nevoit să părăsească țara noastră, din cauza unor intrigi rusești. Reîntorcându-se în Franța luă cu el și pe Ion Ionescu dela Brad căruia domnitorul îi dădu ajutorul bănesc ca să poată studia științele agricole.

Sosind în Franța el se stabili la Roville unde începu primele studii de agricultură. Școala aceasta dela Roville era „cea dintâi școală de agricultură ce s'a făcut în Franța“ și în acelaș timp era într'adevăr și o fermă model.

Odată stabilit la această fermă model, Ion Ionescu dela Brad nu se mulțumi numai cu audierea cursurilor și cu practica pe care zilnic o făcea la această școală de agricultură, ci cu sacul pe spate, însoțind pe profesorii săi, cutreera zile și săptămâni diferite localități și toate experiențele agricole căpătate în aceste excursiuni le însemna, zi de zi, în jurnalul său.

Printre localitățile pe care le-a vizitat în timpul studiilor și de unde a putut învăța multe lucruri folositoare sunt și acestea: Auxerre (Champagne) și Camille Beauvais; la cea dintâi, a învățat cum se fabrică șampania și când s'a reîntors în țară a făcut domnitorului Mihail Sturdza șampanie din vinul său, fiind astfel întâiul fabricant de șampanie din Țara Românească; la cea de a doua localitate a învățat cultura gândacilor de mătase, lucru puțin obicinuit, pe atunci, în țările noastre.

Maissonabe, văzând dragostea lui Ion Ionescu dela Brad pentru științele agronomice se hotărî să facă din el nu numai un agronom practic și științific ci și un bun economist. Pentru aceasta îl luă la Paris, acasă la el, unde se mai găseau încă doi tineri de boieri moldoveni: fiul lui N. Șutu și al lui Plagino. Acolo la Paris a urmat cursurile dela Sorbona audînd la Pelletier, fizica; la Dumas, chimia; la Mill, istoria naturală; la Jardin des plantes, botanica; iar economia politică a urmat-o la Conservatoire des arts et metiers, cu Blanqui.

După patru ani de învățătură în Franța, Ion Ionescu dela Brad, se reîntoarce spre meleagurile românești. Sosind în țară, domnitorul Mihail Sturdza, care-l întreținuse tot timpul cât a stat în străinătate, l-a trimis la țară să îngrijească de vitele sale, făcându-l „văcariu“. Deși el venia ca o albină încărcat de învățătură, de prin țări străine, nu s'a jenat să primească postul de „văcariu“ la cirezele de vite ale domnitorului moldovean! Și nu s'a jenat chiar să lase în scris și pentru urmași ca să vadă cum și-a început cariera de agronom român, spunând astfel: „Întorcându-mă înapoi, Mihail Sturdza Vodă, care cheltuise cu mine m'a trimis la țară, unde avea vite și m'a făcut văcariu! văcar ce-i dreptul, mai mare peste ceilalți văcari, dar tot văcariu. Măncam brînză și mămăligă, ascultam de toate poruncile arendașilor ce veneau de mă privegheau. Am stat un an de zile văcar și am căutat atât de bine de vite, cât am și pus

la îngrășat două cârduri de boi. Cu vitele îngrășate m'am dus și le-am vândut; un cârd la Pesta și altul la Viena. M'am întors înapoi cu desagii plini de galbeni; și m'am dus de i-am dat lui Vodă. Vodă a fost atât de mulțumit de mine cât nu mai m'a trimis la vaci, m'a oprit lângă dânsul făcându-mă director în administrarea moșiilor sale.

Era în anul 1844 și eu ajunsesem în vârstă de 26 ani. Mi-a dat casă de locuit în curtea palatului domnesc lângă grajdul cailor și la masă mâncam cu secretarul Schilet și aveam leafă de lei 100 pe lună. M'a numit apoi și profesor la Academia Mihăileană, unde mi-am continuat lecțiunile ce făceam mai înainte de a mă duce în Franța.

În 1846, fiul domnitorului, îl luă la Săbăoani și-l numește contabil peste domeniile tatălui său. În această funcțiune stătu mai bine de doi ani, continuând și de acolo, în fiecare săptămână lecțiile la Academia Mihăileană din Iași. De Paștile anului 1846 se afla la Mângana, la moșia lui Costachi Negri, unde venise și Nicolae Bălcescu din București. Cu acest prilej se făcu o traitică legătură între Ion Ionescu dela Brad și marele istoric Nicolae Bălcescu. Acolo au discutat ei problema îmbunătățirii soartei materiale și morale a țaranului român, fără însă a lovi în buna stare materială a boierilor proprietari.

În anul 1847, deci când încă mai era la Săbăoani, tipărește lucrarea „Ferma modelă și In-

stitutul de agricultură în Moldova“. Pe această carte în care expunea programul unui Institut de agricultură în Moldova puse ca motto: „Să păstrăm cu alegere obiceiurile ale vechi și bune ale țării și să propășim cu înțelepciune în lucrările cele nouă, pe care suntem nevoiți ca să introducem în țară. „Acest motto era crezul vieții sale. Din această lucrare se desvăluiesc gândurile sale pentru învățământul plugăresc. Întâi, el pornește dela „prințipiul“ că trebuie să capete „ajutorul clasei celei mai avute, în folosul celei mai numeroase din societate“ ca astfel stăpânul și sluga, proprietarul și țăranul să se folosească de înrâurirea cunoștințelor agriculturii practice asupra venitului pământului și salariul muncitorilor“. Frumosul său plan de a lua ființă un Institut moldovean de agricultură nu se realizează din cauza nepăsării celor mulți.

1848 — Anul redeșteptării naționale.

În Moldova și Muntenia în acest timp se alcătuiseră câte un partid național sau unionist din boieri tineri de origine română pentru realizarea postulatelor: o constituție, o dinastie și unirea tuturor Românilor. Era anul 1848, în Țara Românească se puse un început de redeșteptare națională; la București se produce revoluție și se proclamă un regim constituțional cu deviza: „*Frăție, libertate și egalitate*“. Se alcătuiseră și o locotenență domnească. Chestiunea țărănească își aștepta și ea deslegarea grabnică, însă era

nevoie de un profund cunoscător. Problema aceasta își găsi omul în persoana lui Ion Ionescu dela Brad căci pe el îl preocupase mult timp emanciparea țăranilor. Specialistul dela Săbăoani trebuia chemat. Chemarea i se făcu de către I. Eliade-Rădulescu, Generalul Christian Tell și istoricul Nicolae Bălcescu.

Ion Ionescu dela Brad rămase încântat de chemarea făcută, dar îi lipseau mijloacele de drum, ca să poată ajunge la București; trebuia găsită o soluție neapărat. După însăși mărturisirile lui iată care a fost soluția: „am fugit dela Săbăoani. M'am dus de acolo, noaptea pe jos, la Mircești, și am arătat lui Alecsandri scrisorile și el mi-a dat o căruță cu doi cai și bani de cheltuială, și am plecat până în ziuă și am ajuns la Focșani. De acolo am trecut granița în Valahia, am fost foarte bine primit de frații munteni și dus de dânsii la București.

Ajungând la București guvernul m'a numit îndată vice-președintele comisiunii delegațiilor: 17 deputați ai țăranilor și alți 17 ai proprietarilor care aveau să se ocupe cu problema împrumutării țăranilor“.

Comisia agrară a ținut nouă ședințe; în aceste ședințe Ion Ionescu dela Brad a izbutit după lupte furtunoase să fie admise aceste trei principii: 1. *Libertatea muncii*. 2. *Dreptul de proprietate și de expropriațiune de către Stat prin despăgubire și pentru cauză de utilitate publică*. 3. *Improprietărirea țăranilor* care este un caz urgent de interes public.

Propunerea lui privitoare la emanciparea țăranilor din boieresc și a împrăștiării lor cu despăgubiri a fost primită cu multă bucurie de țărani, dar aspru criticată de boeri, afară de frații Golești și frații Brătieni. Lupta aceasta dusă pentru îmbunătățirea soartei țăranilor i-a atras însă, din partea multor boeri o ură de nedescris.

Pribeag prin țări străine.

Prilejul răsbunărilor boierești se ivi, căci la 13 Septembrie 1848 intrară Turcii în București Ion Ionescu dela Brad este prins și închis la Cotroceni, de acolo dus la Giurgiu, apoi trecut peste Dunăre și alungat din țară. De acum încep pentru el decepțiile și surghiunul. Plin de amărăciune și dezorientat scie: „Vai de capul meu! Nu știam ce să mă fac, când iată mă pomenesc cu unul din deputații țăranilor dela București, trimis de ceilalți, ca să-mi aducă bani de cheltuială și să mă roage să mă duc la Constantinopol ca să susțin la împărăție emanciparea și împrăștiarea țăranilor cu despăgubire“.

Înainte ca el să pornească spre Constantinopol se duse în Ardeal, unde a stat până în Februarie 1849. După această dată plecă la Constantinopol: acolo, spune el „am găsit pe colegul dela Academia Mihăileană, Ion Ghica, ce fusese trimis din partea revoluționarilor pa-

șoptiști ca să susțină cauza regimului nou constituțional. Cu recomandarea lui a intrat scriitor la Noguès, directorul și proprietarul jurnalului de Constantinopol, ajungând astfel colaboratorul acestei gazete, care apărea, în Constantinopol, în limba franceză.

Auzind că la Brusa sunt confrăți de ai săi internați de către înăbușitorii revoluției plecă în această localitate. Ca și pe timpul când studia în Franța, își făcu însemnări zilnice, în jurnalul său, de tot ce vedea în drumul călătoriei. Insemnările acestea le-a publicat în jurnalul lui Noguès, cu titlul: „Excursion agricole à Brousse“ Cele publicate de el au atras, în mod deosebit, atenția guvernului turc, care chemându-l i-au dat bani ca să poată face și alte călătorii în imperiul otoman. Ca rezultat al acestor călătorii a mai scris el și alte lucrări de pildă: *Excursion agricole dans la Dobrogea*, tipărită în 1850, iar după un an, publică o altă lucrare asupra Tesaliei cu titlul „*La Thessalie telle qu'elle peut-être*“. Lucrarea aceasta asupra Tesaliei a fost mult apreciată în Turcia, ea a determinat pe Marele Vizir Reșid-Pașa să-i încredințeze administrarea moșiilor sale, din Tesalia, care erau în număr de 25. Felul cum a administrat aceste moșii a mulțumit foarte mult pe Marele Vizir, care pentru motivul acesta îi dădu lui Ionescu dela Brad, în primul an 100.000 lei, iar în al doilea 200.000. Pentru a se putea vedea într'o mică măsură procedeul agronomului român, întrebuințat în moșiile, Marelui Vizir,

din Tesalia voi reproduce un mic pasagiu din însăși scrierea sa unde spune: „M'am ferit totdeauna de dobânzile cele mai mari cu care se desbracă muncitorii pământului. În Tesalia, cultivând cele 25 de moșii ale Sadrasamului Reșid-Pașa, din capul locului am desființat dobânda, am dat bani muncitorilor, fără a le lua cea mai mică dobândă și, identificând interesele culturii mari cu ale muncitorilor, am dobândit rezultate surprinzătoare. Dela 250.000 lei, cât aduceau moșiile cu arenda lor și cât s'au garantat vizirului de bunul și vechiul meu amic Ion Ghica, m'am ridicat la 3 milioane venit pe an! Preponderența muncii în producerea agricolă cere a i se da o întâietate curmătoare asupra celorlalți doi agenți: asupra capitalului și asupra pământului; de aceea tratarea cu dreptate și cu bunăvoință a muncitorilor este prima condițiune de împlinit din partea celor ce caută succese în agricultură“.

Locuitorii acestei regiuni erau foarte nevoiași, ne spune Ionescu dela Brad, n'aveau ce și cu ce să muncească, de aceea se asocie cu ei, le dădu pământ și bani cu care ei își cumpărară vite și sămânță, iar pentru reușita întreprinderii introdusese meteiajul — cultura în parte — din care muncitorul lua din produs două părți, iar proprietarul una.

Dibăcia cu care el a știut să discute prin publicistică problemele privitoare la agricultură i-a adus drept răsplată numirea în Consiliul de agricultură, iar mai târziu este numit și director al Școalei imperiale de agricultură dela Sfântul Ștefan, în apropiere de Constantinopol.

În Constantinopol, orașul acesta cosmopolit, orașul acesta unde de cele mai multe ori s'a hotărît soarta Principatelor Romane, în orașul acesta a continuat el cu îndârjire, prin vorbe și prin scris, propaganda pentru desrobirea țărânului român.

Cum era destul de bine cunoscut de Marele Vizir Reșid-Pașa, de pe când îi administra moșiile din Tesalia, avu prilejul să-l informeze direct, înaintându-i un memoriu, scris în iarna anului 1848—1849, când se afla în Ardeal isgonit din țară, în care arăta că a fost exilat pentru că susținea problema țărănească. Memoriul acesta avu darul să convingă pe Marele Vizir, încât acesta îl recomandă ministrului de comerț, de externe, de războiu și altor mari conducători din Constantinopol.

Propaganda mergea admirabil, căci după un an de zile întâiul dramagon al Porții, ceru lui Ion Ionescu dela Brad, în mod oficial, un al doilea memoriu, mai amănunțit despre chestiunea țărănească; memoriul acesta a fost scris în mai multe exemplare și împărțit la diferite persoane care aveau să contribuie la soluționarea problemei.

Întâiul dragoman primind memoriul, însărcinează pe Alecu Catargi, care era atunci membrul biroului de traducere, ca să-l tălmăcească din românește în franțuzește. În felul acesta miniștrii otomani s'au încredințat pe deplin de nevinovăția lui Ion Ionescu dela Brad și de dreptatea cauzei românești. Memoriul acela îm-

preună cu diferitele stăruiți ale oamenilor de bine au adus o răscolire a problemei țărănilor români; iar prin faptul că Ion Ionescu dela Brad era acum bine acreditat, prin acele locuri, cu autoritate de specialist dezinteresat, ca iubitor de adevăr, de bine și dreptate, ieși acel punct al 17-lea al Conferințelor dela Constantinopol, unde s'a stabilit că: „Relațiile între proprietari și țărani se vor regula într'un chip și cât se va putea prin învoială. Belicurile și șerbiile personale, ce mai există încă, fie sub orice numire, se vor declara de rescunpărabile prin o lege specială care se va decreta și executa cel mult până într'un an, așa cât să înceteze cu totul pâună într'un scurt timp“.

Intoarcerea din pribegie.

Era în anul 1857, Ion Ionescu dela Brad se întoarse în patrie și cum în acel timp se întâmplase anexarea celor trei județe ale Basarabiei — Cahul, Bolgrad și Ismail — ceru voie stăpânirii noastre să meargă în județele retrocedate. Acolo găsi două curențe de propagandă: unul rusesc și altul turcesc; fiecare din ele voia să predomine acest ținut. Pentru a putea lupta contra lor a adus acolo dascăli români, a deschis opt școli românești, a scos limba rusească din cancelariile comunale, înlătură portretul țarului și-l înlocui cu al lui Ștefan cel Mare. Ca să rupă legăturile financiare cu Rusia sfătui

populația ca să-și retragă capitalurile din băncile rusești și să le depună la Banca Națională a Moldovei, care tocmai atunci luase ființă.

Pentru a lua și mai lesne contact cu locuitorii basarabeni scoase un ziar în care înfățișă organizarea coloniilor din Basarabia și chestiunea împroprietăririi.

Din constatățile făcute de el pe terenul din sudul Basarabiei reiese că populația majoritară a acestui ținut erau moldovenii și românii care veniseră de peste Dunăre. Pentru a arăta mai bine procentul majoritar al românilor din cele trei județe alcătui o monografie a Basarabiei.

Ion Ionescu dela Brad și Dobrogea.

Din interesanta monografie „Excursion dans la Dobrogea” scrisă în 1850 de Ion Ionescu dela Brad, pe când se afla exilat în Turcia de către înăbușitorii revoluției dela 1848, se desprind printre alte lucruri bune și de mare importanță și acela că el este întâiul român care descrie amănunțit dezvoltarea economică a regiunii românești aflată în acel timp sub stăpânire turcească.

Cutrerând regiunea dobrogeană, în lung și lat face bogate descrieri despre pământ, climă, topografie, administrație, condițiuni economice, populație și altele. În urma unei statistici făcută în nouă raiale, după date oficiale turcești a găsit un amestec de 12 națiuni, cari veniseră

acolo cu dorința de câștig; jumătate din locuitorii Dobrogei erau turcii și românii și tot aceștia erau și cei mai vechi locuitori ai provinciei. Din aceleași date oficiale turcești se poate constata că românii din Dobrogea erau mai numeroși decât bulgarii găsiți la statistică printre cele 12 națiuni.

Cei care au jucat un mare rol în româniizarea și valorificarea pământului dobrogean au fost mocanii veniți din Transilvania ca să-și ierneze turmele de oi. Mulți dintre aceștia au rămas în Dobrogea, s'au căsătorit cu fete de români și s'au ocupat cu agricultura pastorală.

Căile de comunicație lipseau cu desăvârșire, țaranul cu căruța sa fără cea mai mică bucată de fier își eroia drumul după bunul plac, de aceea se putea vedea că dintr'un sat ieșau atâtea drumuri încât cel mai bun gospodar nu se putea orienta ca să poată merge într'alt sat. Cecace era și mai curios era faptul că dacă peste noapte venia o ploaie torențială ștergea complicata rețea de drumuri, iar cultivatorul nu putea ieși la câmp din cauză că pământul se îmbia atât de mult din apa ploii încât devenea impracticabil pentru mai multe zile.

Pe pământul Dobrogei se simțea mare lipsă de apă din care cauză agricultura nu putea să progreseze; satele se așezau pe lângă izvoare și când apa din ele dispărea, dispărea și satul. Apa pentru nevoile locuitorilor se scotea cu burduful; această mare lipsă de apă a oprit progresul agriculturii practice. Deși, Dobrogea

avea mare întindere de pământ, din cauza lipsei de brațe cât vedeai cu ochii rămânea în păra-gină, sistemul care începuse să se desvolte pe o scară însemnată era agricultura pastorală.

Descriind porturile Dobrogei care aveau să joace în viitor un frumos rol în dezvoltarea economică, printre altele, vorbește și de Constanța, arătând că este nevoie să se construiască un dig lung de 150 m. care să pue la adăpost corăbiile care veniau în acest port. Despre felul cum se putea călători spre Constanța ne dă el următoarele amănunte: călătorii care veniau dela Viena cu vaporul pe Dunăre, mergeau dela Cernavodă la Constanța cu trăsurile, cale de 5—6 ore de drum. Pentru a fi scutiți călătorii de multele neplăceri ce le îndurau pe acest drum, și pentru a se da o mai mare dezvoltare economică a portului Ion Ionescu dela Brad spune în lucrarea sa că se simte mare nevoie ca între aceste două puncte importante să se construiască o cale ferată.

În afară de multe note destul de interesante din monografia „Excursion agricole dans la Dobrogea“ este și aceea că el trasează în anul 1850 hotarele acestei provincii românești afirmând că încep dela Varna inclusiv .

Pentru ca în Dobrogea și în Țara Românească să se desvolte o stare economică pe o scară cât mai întinsă, deschizând un drum comercial cu Orientul, susținea că trebuiesc înmulțite și îmbunătățite toate punctele mai însemnate ale litoralului Mării Negre și ale Dunării.

Surghiunul dela Mânăstirea Neamțu.

Era în anul 1861, printre țărani începuse agitații în legătură cu împrumutarea. Ion Ionescu dela Brad este închis la Mânăstirea Neamțu, pentru că susținea cu înfocare îmbunătățirea soartei țăranilor. Despre închisoarea sa la mânăstire scrie mai târziu următoarele: „întorcându-mă în țară am continuat lucrarea începută la 1848 și de aceea am fost prigonit, judecat, osândit și închis la Mânăstirea Neamțului; dar n'am încetat a susține desființarea boerescului, până ce nu s'a desființat.

Boierii văzând că își pierd munca de boeresc, s'au supărat cu toții și în 1861 m'au dat în judecată, sub nume de agitator, fiindcă susțineam în presă emanciparea țăranilor; ba încă au și isbutit de m'au condamnat la închisoare, în mânăstirea Neamțului, pe trei luni. Călugării însă m'au primit acolo cu mare dragoste, aflând cauza pentru care am fost osândit la mânăstirea lor; mi-au dat cai și trăsura de mă preumblam în toate zilele și mă duceam și prin sate, unde spuneam țăranilor cele pentru care am fost osândit pentru binele lor“.

Imprumutarea din 1864.

Scăpând de închisoarea dela mânăstirea Neamțu Ion Ionescu dela Brad se întoarse la Iași unde își continuă propaganda prin ziare.

În anul 1864 Cuza Vodă îl chemă pe neașteptate ca să-l consulte în chestiunile care priveau soarta țăranilor. Chemarea aceasta era ceva neașteptat, căci între ei exista de mult deosebiri de păreri pe chestiunea țărănească, de aceea scrie el în „Viața mea“ așa: „Scăpând din pe-deapsă m'am întors la Iași și mi-am continuat propaganda prin jurnale, până ce într'o zi, din 1864, mă pomenesc că mă cheamă Cuza Vodă. El m'a întrebat despre toate cele ce priveau pe țărani. După ce s'a încredințat de binele ce va aduce țării, desrobirea țăranilor, scoaterea lor din despotism și ducerea lor la liberalism, au făcut emanciparea țăranilor din robia boerescului și improprietărea lor cu despăgubire“.

Rezultatul publicisticii sale și lupta prietenilor care îmbrățișau ideile sale pentru îmbunătățirea soartei țăranilor a adus votarea legii agrare din 14 August 1864.

Pentru Ion Ionescu dela Brad a fost cea zi cea mai fericită din viața lui, aceasta se poate constata din însăși vorbele lui pe care le adresa în dările de seamă către alegătorii săi când spunea: „În ziua când Cuza Vodă, ușoară să-i fie țărâna, a desființat boerescul și a improprietat țărani, am încetat de a-l mai combate, m'am închinat lui...“.

Odată înfăptuită această mare reformă i-se încredință, la 28 Noembrie 1864, dregătoria de inspector general de agricultură, ca specialist în acest domeniu. În această calitate cutreeră țara în lung și în lat priveghind felul cum

trebuia făcută aplicarea legii. Rezultatul cercetărilor a fost că la 1 Aprilie 1865 mai toți țărani erau împroprietăriți.

Tot în calitate de inspector general de agricultură a început a studia țara și țărani făcând cu ei cele dintâi cursuri de plugărie, cele dintâi expozițiuni agricole, în mai mulți ani și în mai multe orașe, dezvoltând astfel îndemnul între producători pentru producție și selecționare.

Pentru o cât mai bună dobândire a secretului plugăresc, cu cheltuiala Statului, a tipărit următoarele lucrări: 1. Îmbunătățiri în agricultură; 2. Organizarea creditului rural; 3. proiect de cultură pentru moșia Pantelemon; 4. Agricultură română din județul Dorohoi; 5. Agricultură română din județul Mehedinți; 6. Agricultură română din județul Putna; 7. Expozițiuni și concursuri de plugari; 8. Lecțiuni elementare de agricultură și 9. Calendarul bunului cultivator.

Tot pentru încurajarea și sporirea agriculturii a preconizat școlile de agricultură, fermele model, asociațiunile, și creditul care lipseau și altele.

Deputat al țăranilor.

Timp de șapte ani (1876—1883) Ion Ionescu dela Brad este ales deputat al țăranilor. În parlamentul țării românești el a fost una din figurile cele mai reprezentative. În acest înalt for al țării noastre a cerut cu multă însuflețire

și a obținut multe reforme sociale, ca: emanciparea țăranilor și improprietărirea cu despăgubire, improprietărirea însurățeilor, legea de a vinde țăranilor bunurile Statului în loturi mici, precum și altele în legătură cu soarta țăranilor.

Așa de mult a susținut el și tovarășii lui chestiunea țărănească încât a fost acuzat că este comunist. Ce fel de comunist putea să fie el când în „Țăranul Român“ din 26 Noembrie 1861 spunea: „numai țăranul român tace: căci țăranii români n'au nici parte, nici noroc. Pentru dânsul nu e nici dreptate, nici libertate, dar nici egalitate înaintea legilor și înaintea dărilor. Sperăm că Providența care atât l-a cercat, pentru că l-a iubit va face în fine pentru dânsul ce a făcut și cu Iov“.

La acuzația ce i se aduce că este comunist desvăluie prin presă adevărul; într'un articol în care răspundea acuzatorilor spunea printre altele că „a. lupta pentru marea cauză de improprietărre nu înseamnă comunism“ și sfârșind articolul ca drept concluzie vine cu următoarele cuvinte: „Este vorba: dă-i nume de turbat, ca să-i poți da în cap“.

Dar, Ion Ionescu dela Brad, a dus o luptă inverșunată și contra evreilor, înainte și în timpul cât a fost parlamentar. În legătură cu drepturile politice și civile ale evreilor acordate prin tratatul dela San Stefano, el se opuse cu îndârjire la împământenirea lor în România spunând: „Nu dăm țara jidanilor, căci dorul lor nu este să se facă Români, decât să ne exploa-

teze și mai bine să ne sărăcească și mai tare decât ne-a sărăcit până acum, ca să poată vinde băuturi spirtoase și prin sate, ca așa cu băufură, cu înșelăciune și conrupțiune să ne poată suga și mai mult munca noastră“.

Ca să ne putem da și mai bine seama de lupta dusă în parlamentul țării pentru îmbunătățirea soartei țăranilor, reproduc fragmentar dintr'un discurs al său următoarele: „Ca deputat al țăranilor am cerut împrumutarea însurățelilor și am dobândit-o. Am stăruit de s'a făcut legea de a se vinde la țărani moșiile Statului, împărțite în loturi.

Domnilor deputați, vă rog în numele țăranilor, ca să vă fie milă de dânșii și să faceți a li se da ceea ce au drept să ia, petecul de pământ, pe care să se hrănească și să ne hrănească și pe noi toți; petecul de pământ pentru care lați văzut cum își sacrifică până și viața și-o sacrifică pentru noi toți; petecul în fine de pământ care face pe țăran să aibă și el o țară de iubit, o țară de apărat.

Azi, Domnilor, numai dela țăran luăm căci el dă la oaste, el plătește birurile regulat, el merge la șosele, în fine el poartă toate greutatețile; și ce-i dăm noi în schimb? Cu ce-i răscumpărăm sacrificiile ce-i cerem?

Dumnezeu i-a dat viață și sănătate; cu munca lui se hrănește săracul și pe el și pe noi toți; are nevoie de pământ ca să-și scoată hrana pentru el, pentru noi toți; să-și scoată bani cu care să se țină nevoile țării. Nu i s'a dat însă

după cum zice legea votată de noi, nu de geaba, ci cu parale și de aceea am ridicat vocea mea, făcând această interpelare și mulțumesc domnului ministru de finanțe că a stăruit pe lângă d. Președinte că să o desvolt acum înaintea sărbătorilor, înaintea anului nou, căci poate va face Dumnezeu să se ridice fiera de pe buzele țăranilor și să nu se mai zică că noi numai te făgăduim, dar nu le dăm nimic“.

Organizator al agriculturii românești.

Ion Ionescu dela Brad s'a străduit timp îndelungat să introducă în agricultura țării românești o agricultură care prin știință și experiență, prin teorie și practică, să scoată din pământ un venit mai mare decât cel ce îl dădea rutina. În realizarea acestui scop susținea ca în fiecare plasă să existe câte o fermă model: prima fermă model o înființă în Muntenia, la Pantelimon.

În legătură cu venitul țării s'a ocupat îndeaproape și cu îmbunătățirea raselor de vite. În timpul său a mai avut loc și o altă mare reformă, secularizarea averilor mănăstirești. Cu acest prilej, făcând inventarul mănăstirilor alege 100 de vaci, 100 de iepe și 1000 de oi, din care trebuia să dea cultivatorilor reproducători.

În cele scrise de el în legătură cu inventarul mănăstirilor se poate ceti și acestea: „S'au cercetat mai întâiu toate vitele mănăstirilor, s'a

făcut inventarul, de către noi înșine în care se arată pentru fiecare vită: părul, talia, vârsta, prețul și calitatea ei.

Făcând inventarul vitelor am avut ocaziunea a vedea și a studia pe fiecare în deosebi: am văzut dară că la Cernica era o herghelie alcătuitoare în cea mai mare parte din iepe fătătoare, de talie mare de origină din Rusia, Transilvania și că într'adevăr din această herghelie ieșeau caii cei mari, telegarii mitropolitului, cum ziceau călugării îngrijitori de vitele mănăstirii. Îngrijitorii hergheliei Cernica căutau a scoate cai mari. Din contră, în herghelia mănăstirii Căldărușani, iepele fătătoare erau mai mici de talie, de o frumusețe și o vietate (vioiciune) care arată nobila origine a calului oriental..."

Prin studiul acesta asupra vitelor noastre și îmbunătățirea rasei lor el trasează liniile mari ale zootehniei românești.

Ferma model dela Brad.

După abdicarea domnitorului Alexandru Ion Cuza, postul de inspector general de agricultură pe care-l ocupă Ion Ionescu dela Brad a fost desființat, dar nu din motive financiare ci mai mult pentru a se împrăștia numărul celor care simpatizau pe fostul domnitor.

În anul 1869 a fost scoasă la vânzare, prin licitație, moșia dela Brad; cum pe Ion Ionescu dela Brad îl lega de acest loc amintirea pă-

rinților și a copilariei lui, cumpără această moșie. Aci aduse el osemintele părinților săi și le îngropă la schitul ce se afla pe această moșie.

Moșia dela Brad, de unde își luă și el adausul la nume „dela Brad“ prin experiența și munca personală este transformată într'o adevărată fermă model ce a servit mult timp pentru desvoltarea agriculturii la noi. În această fermă urmări el exploatarea pământului, a capitalului și a muncii.

Pentru o mai bună administrare a moșiei introduse comptabilitatea în partidă dublă, ceace la noi nu există, iar pentru a veni în ajutorul țăranilor și pentru ca ei să poată face o agricultură sistematică și nu conduși numai de rutina zilnică, înființă în 1871 o școală de agricultură care cuprindea: un învățământ elementar, unul teoretic și altul practic.

În această școală introduse pentru elevi sistemul văzut și urmat de el în Franța: elevii să facă zilnic excursii ca prin propriile lor observațiuni practice să învețe adevărata lucrare a pământului, care formează baza agriculturii. La școala de pe moșia dela Brad veniau fiii de țărani ca să deprindă meseria plugăriei ca mai târziu să devină factorii de propagandă pentru agricultura românească.

Ca să poată desvolta un învățământ cât mai întins și complet, care până atunci lipsea în țara noastră, organizează școala cu: o grădină botanică; o pepinieră de pomi roditori, arbori forestieri, plante de ornament, aguzi, garduri

vii și vie; o grădină de legume și o cultură silită de plante primăvăratice; o conducere rațională de căutarea pădurilor; o cultură de pomi roditori; o prisacă; un specimen de cultură mică și o exploatațiune de cultură mare. Așa se prezenta școala de agricultură de pe moșia dela Brad.

Și omul acesta, care intrupa admirabil tehnicul și politicul, care a dus o luptă titanică pentru țară și țărani se stinge din viață la 17 Decembrie 1891*).

Ion Ionescu dela Brad și Publicistica.

În domeniul publicisticii a dezvoltat o vastă activitate pentru progresul agriculturii și îmbunătățirea morală și materială a țăranului. Publicistica lui se împarte în două grupe, bine distincte, articole de gazetă și lucrări separate. Din gazetele la care a colaborat menționez:

„Jurnal de Constantinople“, „Propășirea“, „Foaia sătească“, „Foaia de agricultură practică“, „Tribuna română“, „Țăranul român“, „Independența“, „Foaia pentru minte“, „Poporul suve-

---

*) Răposatul profesor universitar G. Bogdan-Duică, în lucrarea despre Ion Ionescu dela Brad dă ca dată a morții 1 Ianuarie 1892. Data cea adevărată cred că nu poate fi de cât 17 Decembrie 1891, deoarece în Analele Academiei Române se anunță încetarea din viață, a lui Ion Ionescu dela Brad ca membru onorar, în ședința din 20 Decembrie 1891.

ran“, „Reforma“, „Românul“, „Românul de Du-
minecă“ și altele.

a) *Lucrări tipărite în exil:*

- Excursion agricole à Brousse, 1849.
- Excursion agricole dans la Dobrogea 1850.
- La Thesalie telle qu'elle est et telle qu'elle
peut-être.
- Excursion agricole dans l'Asie mineure.
- Compte-rendu du domaine de Rechid-Pacha, 1854.
- Etude sur le domaine imperiale de Haïer Chif-
ler, 1856.

b) *Lucrări tipărite în țară:*

- Vitele albe din Englitera. Traducție. Iași, 1842.
- Ferma-model și Institutul de Agricultură în Mol-
dova. Iași, 1847.
- Joseph Garnier. Elemente de finace. Tradu-
cere. Iași, 1860.
- Arendă moșiilor sau povățuiri pentru proprie-
tarii ce-și dau moșiile în arendă. Partea întâia. Bu-
curești, 1864.
- Expresiunea națională din 1865 în Iași. Catalogul
oficialu. Iași, 1865.
- Itinerariul expozițiunii naționale de la Moși, de
vite, de flori, de legumi, de produse agricole și
industriale. Edițiunea întâia. Bucuresci, 1865.
- Itinerariul expozițiunii naționale de la Moși, de
vite, de flori, de legumi, de produse agricole și in-
dustriale. Edițiunea a II-a corectată și adăogită. Bu-
curesci, 1865.
- O aruncătură de ochiu asupra expozițiunii na-
ționale de la Frumoasa. Iași, 1865.
- Proiect de cultură pentru exploatațiunea moșiei
Pateleimonului. Bucuresci, 1865.
- Agricultura română din județul Dorohoi. Bucu-
resci, 1866.

— Comte-Rendu de l'administration des domaines de son Altesse le grand Vezir Rechid-Pacha, Bukarest, 1866. (Extrait du Journal de Constantinople Nr. du 9 Juin 1854).

— Agricultura franceză la esposițiunea universală din 1867. Bucuresci, 1867.

— Agricultura română din județul Mehedinți. Bucuresci, 1868.

— Agricultura română din județul Putna. Bucuresci, 1869.

— Agricultura română din județul Putna. Bucuresci, 1870.

— Lecțiuni elementarii de agricultură făcute la școala normală primară din Bucuresci, 1870.

— Școala particularia de agricultură dela Bradu, Iassi, (1870).

— Călezulu vizitatorului a școalei private de agricultură dela Brad. Iassi, 1871.

— Resultatul înteiului anu de cultură a școalei private de agricultură de la Brad. Roman, 1872.

— Imbunătășirea culturai țeraniloru rezultatele dobândite în Ferma-modelu de la Bradu. Brosiura IV. Bucuresci, 1876.

— Creditul rural. Iași, 1876.

— Darea de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman. Bucuresci, 1876.

— Darea de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman. Bucuresci 1878.

— Darea de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman. Bucuresci, 1879.

— Escursiune agricolă în câmpia Dobrogei. Traucțiune de pe scrierea în limba Franceză. Bucuresci, 1879.

— Creditulu, Bucuresci, 1880.

— Darea de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman. Bucuresci, 1881.

— Darea de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman. Bucuresci, 1882.

— Darea de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman, București, 1883.

— Buzetul Statului. Cuvântare ținută în Adunarea Deputaților în zilele de 25 și 26 Ianuarie 1883, București, 1883.

— Darea de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman, Iassi, 1885.

— Agricultura română dela Brad, Roman, 1886.

— Agricultura română dela Brad, Roman, 1887.

— Dare de seamă către alegătorii colegiului IV de Roman, Bacău, 1887.

— Viața mea de mine însumi, Iassi, 1889.

— Ecsursiune agricolă în Dobrogea, Traducere de Florica Mihăilescu, Constanța.

d) *Lucrări folosite:*

1. *G. Bogdan-Dulcă*. Vieța și opera întâiului țărâniș român, Ion Ionescu dela Brad (1818—1891) Craiova, 1921.

2. *Prof. Ion Simionescu*. Oameni aleși, II. Românii, Ediția V, București, 1942, p. 291—301.

3. *D. G. Chițoiu*. Ion Ionescu dela Brad, Conferință, București, 1922.

4. *D. Vlășceanu*. Ion Ionescu dela Brad, Agronom, economist, nationalist, București —

Cu acest număr s'au tipărit

din

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

2.621.000 exemplare

CUPRINSUL

	<u>Pagina</u>
Cuvânt înainte	1
Primele porniri în viață	2
Ion Ionescu dela Brad se duce în Franța	5
1848 — Anul re-deșteptării naționale	9
Pribeag prin țări străine	11
Întoarcerea din pribegie	15
Ion Ionescu dela Brad și Dobrogea	16
Surghiunul dela Mănăstirea Neamțu	19
Împroprietărirea din 1861	—
Deputat al țaranilor	21
Organizator al agriculturii românești	24
Ferma model dela Brad	25
Ion Ionescu dela Brad și Publicistica	27

Despre

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Folosul acestor cărțuții mai ales într-o țară ca a noastră este atât de mare în cât e o datorie a tuturor care se interesează de cultura mulțimii să le împrăștie cât mai mult.

(„DRUMUL NOSTRU”).

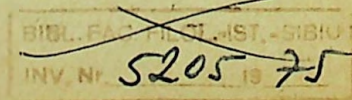
ACEASTA CĂRȚULIE S'A TIPĂ-
RIT ÎN ATELIERELE S. A. R.
„CARTEA ROMĂNEASCĂ” DIN
BUCUREȘTI B-DUL REGELE
CAROL I, Nr. 3. REG. CO-
MERTULUI Nr. 311/935 SOC-
ILFOV, ÎN LUNA AUGUST 1942

În pagini puține, lesne de citit, e dat tot ce poate lămuri mai bine chestiunea tratată. Fiecare cărțuție e aproape în dar.

(„UNIVERSUL”).

Nu este păcat, să cheltuești bani pe atâtea lucruri de nimic și să nu-ți îmbogățești biblioteca proprie, cu atâtea cărți folositoare, în care cetitorul găsește o bogăție de cunoștinți?

(„VESTITORUL NOSTRU”).

- C. 59. **Abisinia** de I. SIMIONESCU.
 C. 60. **Polonia** de I. SIMIONESCU.
 C. 66. **Lecturi geografice**.—Asia de I. SIMIONESCU.
 C. 81. **Sfântul munte de Aurel Coema**
 C. 87. **Bulgaria** de I. SIMIONESCU.
 C. 104. **Jugoslavia** de I. SIMIONESCU.
 G. 119. **Slovația** de Dr. P. P. DOVAL.

ISTORIE

- C. 25. **Caștile** de pe Nistru de A. CULEA.
 G. 43. **Din vremea lui Ștefan cel Mare** de GEN. R. ROSETTI.
 C. 51. **Țara visurilor împletite** (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.
 C. 61. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR.
 A. 85. **Vechile monete moldovenești** de CORNELIU SECĂȘANU.

ENERGII STRĂINE

- *A. 28. **Oameni de inițiativă** de A. D. CULEA.
 *A. 29. **Henri Ford** de ING. N. GANSA.
 *A. 35. **Din viața oamenilor întreprinzători** de A. D. CULEA.
 *A. 40. **H. Bertholot** de M. ZAPAN.
 *A. 42. **Goethe ca naturalist** de PROF. I. SIMIONESCU.
 A. 53. **E. Roux** de DR. G. MARINESCU.
 A. 58. **Newton** de O. ONICESCU.
 A. 66. **Din viața marilor fizicieni și chimiști** de C. ALLACI.
 A. 67. **Descartes** de O. ONICESCU.
 C. 45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.
 C. 67. **H. Machlaviell** de VL. BOANTĂ.
 C. 69. **I. Urban-Jarnik** de A. GORVEI.
 A. 86. **H. Poincaré** de C. PĂRVULESCU.

ASTRONOMIE

- *A. 15. **Planeta Mărie** de ION PAȘA.
 *A. 16. **Dela Omar la Einstein** de GENERAL SC. PANAITESCU.
 *A. 22. **Nebuloasele** de M. E. HEROVANU.
 *A. 24. **Scrisori cerești (Meteoriți)** de I. SIMIONESCU.
 *A. 26. **Mercur și Venus** de C. NEGOIȚA.
 A. 68. **Stela nouă** de C. ARGINTEANU.

FIZICO-CHIMIE

- *A. 18. **Razele X** de AL. CIȘMANI.
 *A. 21. **Fulgerul și trăsnetul** de C. G. BRADETEANU.
 *A. 25. **Din istoricul electricității** de STEL. C. IONESCU.
 *A. 30. **Noțiuni de electricitate** de I. CASETTI.
 *A. 38. **Electrochimia și electroliza** de N. N. BOTEZ.
 *A. 41. **Izvoara actuala de energie** de E. SEVERIN.
 A. 63. **Circulația materiei** de PROF. I. SIMIONESCU.
 D. 4—5. **Aerul lichid** de ILIE MATEI.
 D. 25. **Gazelo oarșvitoarea** de M. ZAPAN.
 A. 78. **Electricitatea în gospodăria noastră** de ST. GEORGESCU-GORJAN.
 D. 39. **În Laboratorul chimistului amator** de E. NEVEN.

ȘTIINȚELE NATURALE

a) Zoologie

- A. 4. **Albinele** de T. A. BĂDĂRĂU.
 A. 8. **Furnicile** de T. A. BĂDĂRĂU.
 *A. 14. **Porumbel mesageri** de V. SA-DOVEANU.
 *A. 20. **Protozoarele** de I. LEPTI.
 A. 50. **Șobolani și șoareci** de PROF. RADU VLĂDESCU.
 A. 59. **Fluturii de zi** de I. SIMIONESCU.
 A. 60. **Fluturii de noapte** de I. SIMIONESCU.
 A. 64. **Păseri de apă** de C. S. ANTONESCU.
 A. 74. **Instrumente omeniești la plante și animale** de I. SIMIONESCU.
 II. 59. **Insectele vătămătoare arborilor roditori** de GH. FIȘTESCU.
 A. 77. **Termitile** de T. A. BĂDĂRĂU.
 A. 78. **Viața misterioasă a șiparilor** de ZAHARIA POPOVICI.

b) Botanică

- *A. 23. **Bacteriile folositoare** de I. POPU-CAMPEANU.
 A. 56. **Planta carnivora** de I. POPU-CAMPEANU.
 A. 65. **Flori de primăvară** de I. SIMIONESCU.
 A. 71. **Plante străine din comerț** de I. POPU-CAMPEANU.

c) Geologia-Paleontologia

- A. 3. **Gaz Metan** de I. SIMIONESCU.
 *A. 33. **Animale de demult** de I. SIMIONESCU.
 A. 34. **Lămurirea potopului** de I. SIMIONESCU.
 A. 49. **Petrolul** de I. SIMIONESCU.
 A. 54. **Cuiremurle** de I. SIMIONESCU.
 A. 57. **Chilimbarul** de A. RABICHON.
 A. 62. **Sarca** de I. SIMIONESCU.
 A. 87. **Viața Pământului** de I. SIMIONESCU.

d) Anatomie-Fiziologie

- *A. 17. **Cum vedem** de DR. I. GLĂVAN.
 *A. 37. **Ficatul și boala lui** de DR. M. CĂHĂNESCU.
 A. 47. **Vitamina** de DR. N. GAVRILESCU.
 A. 55. **Cum birua viața** de DR. V. ZAHARESCU.
 A. 61. **Glanda cu secreția internă** de DR. C. PARNON.

e) Biologie și Antropologie

- A. 43. **Viața'n munti** de I. SIMIONESCU.
 A. 44. **Biologia** de I. SIMIONESCU.
 A. 45—46. **Fauna Mării Negre** de BĂDESCU M. și CARĂUȘU B.
 C. 10. **Viața în adâncul mărilor** de C. MOTAS.
 A. 81. **Originea omului** de I. SIMIONESCU.
 A. 82. **Omul paleolitic** de I. SIMIONESCU.
 A. 83. **Omul neolitic** de I. SIMIONESCU.
 A. 84. **Primitivii de azi** de I. SIMIONESCU.
 A. 88. **Viața la Poli** de I. SIMIONESCU.

MEDICINĂ-IGIENĂ

- A. 72. Tutunul, fumatul, și sănătatea de DR. N. GAVRILESCU.
A. 73. Boalele inimii de DR. C. BACALOGLU.
A. 75. Cancerul de DR. T. GHEORGHIU.
A. 76. Boalele Stomacului de DR. C. BACALOGLU.
*B. 8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
*B. 9. Scarlatina de DR. I. GHEORGHIU.
B. 14. Pelagra de PROF. V. BABEȘ.
B. 33. Mama și copilul de PROF. M. MANICATIDE.
*B. 40. Friguri de bălă de DR. T. DUMITRESCU.
*J. 44. Conjunctivita granuloasă de DR. GLAVAN.
*B. 45. Buruienii de leac de A. VOILANSCHI.
*J. 49. Lingoarea de DR. I. DUMITRESCU.
*B. 50. Blenoragia sau sculamentul de DR. N. IOAN.
*B. 52. Apa de băut de DR. I. BALTEANU.
*B. 53. Tifosul exantematic de TUDOR DUMITRESCU.

AGRICULTURĂ

- *B. 20. Răsadnița și plantele din răsad de V. SADOVEANU.
*J. 38. Sfecla de zahăr de C. LACRIȚEANU.
*B. 47. Cultura tomatelor de I. ISVORAN.
*B. 5. Practica agricolă de A. BEJENARU.
*B. 56. Cartoful de I. POPU-CAMPEANU.
B. 65. Plante de nutreț de PETRONIUS BEJAN.
B. 67. Lupta contra secetelor de M. G. HULUBEI.
B. 73. Mana vișei de vite de PROF. TRAIAN SĂVULESCU.
B. 75. Bumbașul de I. POPU-CAMPEANU.
B. 76. Reducerea semințelor de legume de GH. TEODORESCU.
D. 37. Yucca, o nouă plantă textilă de FR. BRANDRUP.

GOSPODĂRIE

- B. 22. Văpsitul cu buruienii de A. GOROVEI.
B. 24. Păstrarea carneli de porc de B. 37. Bucătăria Sătenilor de MARIA GEN. DOBRESCU.
*B. 42. Sfaturi practice de ING. A. SCHORR.
*B. 46. Sfaturi casnice de MAICA RALUCA.
*B. 48. Rețete pentru gospodine de MAICA RALUCA.
*B. 54. Boalele animalelor de I. POPU-CAMPEANU.
B. 62. Vaca cu lapte de M. GĂTAN.
B. 61. Mierea și Ceara de CONST. IONESCU-CRISTEȘTI.
B. 63. Creșterea păsărilor și boalele lor de PETRONIUS BEJAN.
B. 64. 101 feluri din ouă de SANDA MARIN.
B. 68. 101 feluri din cartofi de SANDA MARIN.
B. 69. Laptele și produsele lui de DR. MARIN GĂTAN.
B. 70. Bucătăria satului de SANDA MARIN.

- B. 71. Măncărul din Porumb de SANDA MARIN.
B. 72. Plante alimentare de CORCIOVĂ ȘTEFAN.
B. 74. 101 feluri din fructe de SANDA MARIN.

INDEMNURI PRACTICE

- *B. 55. Lucrări din pânșul de porumb de TITUS G. MINEA.
B. 58. Lucrări din pae și sorg de TITUS G. MINEA.
D. 26. Împăierea păsărilor de N. C. PĂNESCU.
*D. 29. Scoaterea petelor de VICTORIA A. VELCULESCU.

MECANICĂ

- D. 2. Motorul Diesel de ING. CASETTI.
*D. 7-9. Locomotiva de ING. CASETTI.
D. 13. Gări și trenuri de G. ȘIADBEI.
*D. 19. Fotografia de DR. M. ZAPAN.
*D. 21. Șase montaje de radio de DR. M. ZAPAN.
*D. 22. Cinematografia de M. ZAPAN.
*D. 23. Automobilul de CAP. M. PANTAZI.
D. 31. Planorul de ING. G. LIPOVAN.

INDUSTRIE

- *D. 3. Industria Parfumului de E. SEVERIN.
*D. 6. Indust. Azotului de L. CATON.
*D. 17. Ce se scoate din carbuni de PROF. C. V. GHEORGHIU.
*D. 18. Industria materilor colorante de G. A. FLOREA.
*D. 20. Industria zahărului de G. I. BABOIANU.
*D. 24. Fabricarea sticlei de G. A. FLOREA.
D. 34. Fabricarea produselor din vînuri de DR. N. COSTEANU.
D. 35. Amidonul și Glucoza de EUGEN NEVEN.
D. 36. Parfumuri și sulmanuri de L. POTAMIANO.
D. 38. Spiritul și berea de E. NEVEN.

ECONOMIE.-SOCIOLOGIE

- *A. 32. Citrele de G. M. LĂZĂRESCU.
*A. 36. Soc. naționaliilor de A. GOROVEI.
A. 69. Strejăria de V. GHETEĂ.
*A. 70. Invățătura lui Gandhi de TH. SIMENSCHI.
*B. 17. Rătăcirii bolșeviste de I. MIHAI.
*B. 36. Omul și societatea de AL. GIUGLEA.
*B. 40. Votul obștesc de A. GOROVEI.
*B. 41. Banul de A. GIUGLEA.
*B. 43. Calendarul de A. GIUGLEA.

DIVERSE

- *D. 16. Tiparul de VASILE ROMANESCU.
D. 28. Innotul de P. EPUREANU.
D. 30. Cum navigă corăbiiile de SPARDECK.
D. 32. Cartea Românească de I. SIMIONESCU.
C. 58. Turismul și importanța lui de A. PIȚU.

La comandă se va scrie Seria (A, B, C, D.) și numărul.